Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebergʼ în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 129. Braşovŭ, Sâmbătă 9 (21) Iunie 1890.

Braşovŭ, 8 Iunie st. v.

Fórte bine a ḑisŭ raportorulŭ nostru specialŭ despre conferenţa politică a Saşilorŭ, că pentru publiculŭ celŭ mare conchiămarea ei în împrejurările de faţă a avutŭ efectulŭ unei surprinderĭ, pentru că situaţiunea politică nu s'a schimbatŭ întru nimicŭ.

Cu tóte aceste alegĕtorii Saşĭ s'au întrunitŭ în „Sachsentag“ şi au modificatŭ programulŭ lorŭ oposiţiunalŭ de pănă acuma.

In ce sensŭ?

Vorŭ vedé cetitorii noştri din însuşĭ cuprinsulŭ programului, pe care 'lŭ publicămŭ mai josŭ.

In ḑilele trecute, vorbindŭ despre învitarea la conferenţa Saşilorŭ ardelenĭ, şi despre părerile foilorŭ guvernamentale maghiare faţă cu scopulŭ acestei conferenţe, amŭ datŭ espresiune nedumeririi nóstre, ḑicêndŭ între altele:

„Dela 1867 încóce, din timpŭ în timpŭ, Saşii ardelenĭ au suflatŭ puţinŭ câte puţinŭ în retragere, în ce privesce politica lorŭ naţională oposiţională, aşa că temerea nu este neîndreptăţită că din tréptă în tréptă — von Stufe zu Stufe — vorŭ ajunge a nu mai figura de locŭ ca factorŭ politicŭ de sine stătătorŭ în acéstă ţéră. Contrarilorŭ noştri comunĭ fără îndoélă le-arŭ plăcé aşa ceva, dér noi, cu tóte că ne bucurămŭ de curentulŭ care se manifestă în sînulŭ Saşilorŭ, spre a'şĭ unì forţele naţionale în întru, ar trebui sĕ regretămŭ, în interesulŭ causei comune, o astfelŭ de apariţiune, care în cele din urmă ar servì numai partidei guvernului spre folosŭ şi întărire.“

Eventualitatea, de care amŭ vorbitŭ noi numai în prevederea unui viitorŭ mai depărtatŭ, foile guvernamentale maghiare, acum după publicarea noului programŭ săsescŭ, o şi consideră ca împlinită. Cu optimismulŭ ce-i caracteriséză în asemenĭ cestiunĭ politice, ómenii guvernului unguresc vinŭ şi declară în organele lorŭ urbi et orbi, că resultatulŭ conferinţei din Sibiiu nu invólvă, decâtŭ o renunţare a Saşilorŭ ardelenĭ de a mai face politică naţională oposiţională în statulŭ ungarŭ.

Dintre vocile foilorŭ guvernamentale privitóre la resultatulŭ conferenţei săsescĭ sibiene vomŭ înregistra aḑĭ unele fórte caracteristice. „Neues Pester Journal“ dela 19 Iunie a. c. ḑice:

„Din cuvintele, cu carĭ preşedintele adunării, Dr. Fr. Teutsch, a salutatŭ pe cei de faţă, resultă, că Saşii voescŭ ca acéstă adunare sĕ fiă considerată înainte de tóte ca o manifestaţiune a unităţii némului lorŭ. Particularismulŭ săsescŭ s'a documentatŭ prin urmare atâtŭ în ţinerea acestei conferinţe, câtŭ şi în programa, care fù primită cu unanimitate ca directivă a viitórei atitudine politice a poporului săsescŭ, cu o netăgăduită hotărîre.

Cu tóte aceste putemŭ sĕ salutămŭ cea mai nouă manifestaţiune politică a poporului săsescŭ şi din punctŭ de vedere alŭ statului ungarŭ, ca unŭ evenimentŭ îmbucurătorŭ. Din partea Saşilorŭ a fostŭ unŭ actŭ de înţelepciune politică, că au părăsitŭ în cele din urmă cărarea negaţiunei sterile, şi că au păşitŭ pe tĕrêmulŭ singurŭ posibilŭ pentru orĭ-ce politică legală şi cu minte, adecă pe tĕrêmulŭ dreptului publicŭ ungarŭ.

Cu pasulŭ acesta şi cu intenţiunea fără de reservă esprimată, care a aflatŭ espresiune şi într'o admoniţiune îndreptată cătră junimea săséscă, ca sĕ conlucre la problemele statului ungarŭ, Saşii fără îndoială că şĭ'au uşuratŭ mai vĕrtosŭ lorŭ înşişĭ posibilitatea unei activităţĭ publice priinciόse. Acésta însĕ nu ne împiedecă de a recunósce, că acéstă întorsetură, prin care *Saşii au încetatŭ de a forma o aşa numită partidă a naţionalităţilorŭ în sensŭ mai strictŭ*, este şi pentru statulŭ ungarŭ unŭ simptomŭ de consolidare interióră. Căcĭ deşi cu programa din Sibiiu, ce pórtă data de erĭ, n'a încetatŭ sĕ esiste separatismulŭ săsescŭ, elŭ totuşĭ nu mai este îndreptatŭ în contra temeliilorŭ statului ungarŭ organisatŭ pe base unitare, cu alte cuvinte: *caracterulŭ federalisticŭ* alŭ politicei de gintă a Saşilorŭ ardelenĭ este acum delăturatŭ şi acéstă politică a luatŭ acum caracterulŭ unei *politice de interese*, care urmăresce scopurĭ culturale şi economice“.

„Caracterulŭ federalisticŭ!“ Aceste douĕ cuvinte esprimă multŭ, fórte multŭ pentru aceia, carĭ cunoscŭ împrejurările şi istoria ţĕrii Ardealului din timpurile cele mai vechĭ pănă în ḑiua de astăḑĭ.

Nu-i vorba aicĭ de esistenţa statului ungarŭ, ci de esistenţa naţională a Românilorŭ şi a Saşilorŭ din Ardealŭ şi de egala lorŭ îndreptăţire politică naţională.

De aceea le strigă şi „Pester Lloyd“ Saşilorŭ, într'unŭ articulŭ scrisŭ în tonulŭ obicĭnuitŭ batjocuritorŭ: „sĕ nu vĕ faceţĭ ilusii că în favórea vóstră vomŭ schimba vre-o instituţiune şi că din causa vóstră *vomŭ introduce în raporturile naţionalităţilorŭ şi aşa destulŭ de delicate ale Transilvaniei* unŭ elementŭ de discompunere!“

Şi fiind-că raporturile ardelene suntŭ şi aşa „destulŭ de delicate“, ér cei dela putere nu voiescŭ cu nicĭ unŭ preţŭ sĕ li-se dea Românilorŭ prilegiu de a pretinde şi ei sĕ se schimbe ceea séu ceea instituţiune, pentru ca sĕ li-se facă dreptate, Saşii trebue sĕ înceteze de-a mai forma o partidă naţională oposiţională şi trebue sĕ-şĭ desbrace politica lorŭ de „caracterulŭ ei federalisticŭ!“

Sapienti sat!

DIN AFARĂ.

Socialiştii, anarchiştii şi nihiliştii în Parisŭ.

Scirĭ sosite din Parisŭ spunŭ, că în Lunia trecută s'a ţinutŭ acolo unŭ meetingŭ alŭ socialiştilorŭ, în care s'a protestatŭ ca nicĭ-odată în contra arestărei nihiliştilorŭ ruşĭ întêmplată în Parisŭ în sĕptĕmânile trecute. După cum spunŭ ḑiarele parisiene, adunarea a fostŭ nu numai numĕrósă, ci şi estraordinarŭ de turbulentă. Baudin, Guesde, Vaillant şi ceilalţĭ conducĕtorĭ ai Blanquiştilorŭ, Possibiliştilorŭ şi Marxiştilorŭ au vorbitŭ unulŭ după altulŭ. Vorbirea fulgerătóre a lui Vaillant în potriva despotismului rusescŭ a fostŭ primită cu marĭ strigăte de aprobare de către socialiştii presenţĭ la adunare.

Cătră órele 12 din nópte, năvălì deodată în sala adunărei unŭ grupŭ de anarchiştĭ, carĭ se repeḑiră la tribună voindŭ sĕ o ocupe. Socialiştii, vĕḑêndŭ acésta, se împotriviră cu tótă energia şi în curêndŭ o straşnică bătaiă se începù între ei. Mobiliile salei, în care se ţinù adunarea, fură sfărîmate, ţevile, pe carĭ se conduce gazulŭ, rupte şi întrebuinţate ca beţe. In urma acésta, se înţelege, că o mare esplosiune de gazŭ s'ar fi întêmplatŭ, décă proprietarulŭ salei n'ar fi închisŭ gazometrulŭ. Se începù apoi o luptă seriósă în întunerecŭ. Abia de cătră ḑiuă cei din urmă luptătorĭ părăsiră câmpulŭ de luptă, ducêndŭ fiă-care partidă şi pe răniţii sĕi cu sine. Multŭ timpŭ, câtŭ ţinù lupta, intervenirea poliţiei fù zadarnică; astfelŭ numĕrulŭ răniţilorŭ se urcă la 40—50, între carĭ unii au primitŭ rănĭ fórte grele. Printre răniţĭ se află chiar şi femei.

Pactulŭ dintre Germania şi Anglia.

Publicarea pactului germano-englesŭ în fóia oficiósă germană, prin care Anglia cedéză Germaniei *Helgolanda*, ér în schimbŭ Anglia primesce protectoratulŭ asupra *Witului* şi asupra *Ţĕrii Somali*, precum şi protectoratulŭ asupra Sultanului din Zanzibar, a produsŭ în Germania o impresiă fórte bună şi mai alesŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Despre rîsŭ şi despre plânsŭ.

(Urmare)

De obiceiu rîdemŭ — décă nu suntemŭ tocmai gânditĭ — numai de lucrurĭ ce le aflămŭ de rîsŭ; dér nu tot-déuna şi nu pentru toţĭ ómenii este unulŭ şi acelaşĭ lucru de rîsŭ. „Efectulŭ unei glume bune (Bon mot) atêrnă dela urechia celui ce ascultă şi nu dela gura glumeţului“, ḑice Shakespeare, şi acésta sĕ o fi ḑisŭ şi Demostene. Ba de multe-orĭ i-se pare unuia fórte tristŭ, ceea ce altulŭ află lucru de rîsŭ; cugetătorului i-se pare mersulŭ lumei ca o comediă, celui ce simte i-se pare ca o tragediă, ḑice Horace Valpole. Rîḑĕtorŭ ca Democritos şi plângĕtorŭ ca Heraclitos se vorŭ afla în orĭ-ce timpŭ,

Dér precum omulŭ mai în etate se îndémnă mai greu sĕ rîḑă, decâtŭ unŭ copilŭ, tocmai aşa se pare, că întregŭ genulŭ umanŭ cu câtŭ îmbĕtrânesce mai multŭ, cu atâtŭ devine mai seriosŭ. Grecŭlŭ Aelion istorisesce, că a cetitŭ odată o anecdotă, de care a trebuitŭ sĕ rîḑă pănă n'a mai pututŭ: unŭ instructorŭ merse odată cu elevulŭ sĕu la preâmblare; pe drumŭ găsì copilulŭ o smochină şi voì s'o mănânce. Pedagogulŭ nu l'a lăsatŭ, ţinù copilului o predică lungă şi în cele din urmă mâncà elŭ insuşĭ smochina.

Cine ar mai rîde aḑĭ multŭ asupra acestei anecdote? Totŭ aşa ne merge cu multele glume, ce le cetimŭ în vechile colecţiunĭ de felulŭ acesta. Ne-amŭ mai îmbĕtrînitŭ, gustulŭ nostru s'a rafinatŭ séu celŭ puţinŭ s'a schimbatŭ şi multe din aceste glume ni-s'au povestitŭ deja aşa de desŭ, încâtŭ efectulŭ lorŭ s'a slăbitŭ cu totulŭ.

Câte-odată ne şi ruşinămŭ de a da espresiune simţirei ridiculului, ce a fostŭ deşteptatŭ în noi, orĭ ne ferimŭ de a rîde, ca sĕ nu vătĕmămŭ. O asemenea reservă parte înăscută, parte impusă prin educaţiune, se esercită în diferite grade la tóte simţurile şi este, după posiţiune şi talentŭ, diferită. Omulŭ rusticŭ rîde tare acolo, unde omulŭ bine crescutŭ surîde numai, şi lacrimĭ, ce picură linŭ, ne descoperŭ adese-orĭ o durere multŭ mai adêncă, decâtŭ bocetele.

Idioţii îşĭ manifestă sentimentele lorŭ mai de multe-orĭ prin rîsŭ, ér cei smintiţĭ şi plângŭ multŭ, în parte pentru-că se dau cu totulŭ după simţulŭ lorŭ. La ómenĭ cu spiritulŭ sănĕtosŭ se póte conchide însĕ dela modulŭ cum rîdŭ şi plângŭ la mĕsura minţii lorŭ.

Se ḑice de ordinarŭ, că celŭ ce vine pe lume se anunţă mai întâiu prin plânsŭ. Acésta însĕ nu este cu totulŭ esactŭ, pentru-că plânsulŭ perfectŭ, adecă vĕrsarea de lacrimĭ, copiiĭ trebue aşa ḑicêndŭ sĕ'lŭ înveţe mai întêiu. Acestŭ plânsŭ de regulă se ivesce abia în luna a treia séu a patra.

Plânsulŭ dér este impreunatŭ la copiiĭ micĭ de ordinarŭ cu strigătulŭ în limba englesă *cry* (a striga) şi este sinonimŭ cu a plânge. Ba şi cuvêntulŭ *weep* sĕ fi însemnatŭ la începutŭ numai a striga. In multe alte limbĭ nu se află acéstă însemnătate îndoită a cuvêntului, şi totuşĭ susţine Darwin, că Englesii plângŭ mai rarŭ, decâtŭ ceilalţĭ Europenĭ, carĭ plângŭ multŭ mai uşorŭ şi mai multŭ. Amŭ trebui prin urmare sĕ admitemŭ, că Englesii plângŭ mai rarŭ, dér pentru aceea cu atâtŭ mai sgomotosŭ.

In genere, cele mai multe limbĭ şi póte tóte limbile au avutŭ espresiunĭ de douĕ feliurĭ, atâtŭ pentru plânsŭ, câtŭ şi pentru rîsŭ, luându-le pe acestea unele dela sonurile ce suntŭ împreunate cu aceste manifestaţiunĭ ale sêmţului, ér altele dela semnele *visibile*. Astfeliu nemţesculŭ *„weinen“* (a plânge) se derivă verosimilŭ dela *weh* (latinesce *vae)*, a striga, pe când cuvêntulŭ slavicŭ *plakac* ca şi celŭ latinescŭ *plangere* (şi românesculŭ *plânge)* însémnă strictŭ luatŭ a bate, şi dela datina de a se bate în peptŭ la jălirea morţilorŭ şĭ-a luatŭ însemnătatea de a jăli şi a plânge. De altă parte *plorare*, *flere*, *pleurer* şi póte şi dela nemţesculŭ *flennen*, au avutŭ însĕmnătatea originală de a curge, adecă lacrimile (pluvia=plóiă.)

Totŭ aşa cuvêntulŭ germanŭ *lachen* (în limba gotică *hlahjan*, englezesce *langh*, ca şi latinesculŭ *cachinare* şi grecesculŭ *Καγχάζειν)* nu este decâtŭ imitarea tonului *cha-cha* când rîde omulŭ tare. Pentru rîsulŭ ce-lŭ vedemŭ nu mai întrebuinţămŭ aḑĭ cuvintele a surîde (latinesce *subridere*, franţuzesce *sourire)*, pe când Englesii au pentru acésta cuvêntulŭ *smile*. In limbele slavice însémnă *smiac* numai a rîde şi pentru a surîde este o formă secundară (în limba polonă *usmiechac.)* Ruşii mai au încă şi cuvêntulŭ *chochotaty*, ce însémnă a rîde cu hohotŭ, corĕspunḑĕtorŭ latinescului *cachinare*.

(După „N. fr. Presse.“)

cedarea Helgolandei Germaniei figurézâ adî ca „cea dintêiu cucerire pacînică a lui Wilhelm alŭ II.“ Foile germane, fără deosebire de colóre, se pronunţă cu mare însufleţire asupra acestei împăciurî atâtŭ de multŭ aşteptată şi sosită aşa fără de veste; ele, deşi nu se bucură de concesiunile ce le-a făcutŭ Germania Angliei, recunoscŭ totuşî, că Germania póte sĕ fiă pré îndestulită cu resultatele dobândite. Impăciuirea o află foile germane însemnată mai alesŭ din acelŭ punctŭ de vedere, că prin ea între Anglia şi Germania suntŭ asigurate bunele raporturî pe timpŭ îndelungatŭ. Pentru acestŭ succesŭ strălucitŭ foile germane esprimă adâncî mulţămite împĕratului Wilhelm şi accentuézâ, că încă la începutulŭ domnirei sale şi în timpurile cele mai pacînice s'a doveditŭ pe sine ca cuceritorŭ pentru imperiulŭ germanŭ.

„Nordd. Allg. Ztg.“ numesce acéstă împăciuire „*unŭ tractatŭ de pace*“, prin care politica colonială a Germaniei se lămuresce câtŭ se póte de bine şi acum Germania póte lucra cu succesŭ pentru ajungerea ţelurilorŭ ei. Cedarea Helgolandei nu se póte sĕ nu fiă primită cu bucuriă de întregŭ imperiulŭ germanŭ.

Foile englese, cea mai mare parte, se esprimă cu îndestulire faţă de pactulŭ germano-englesŭ şi aprobă cedarea Helgolandei. „Morning Post“ vede în atitudinea Germaniei o nouă dovadă, că bărbaţii de statŭ ai Germaniei suntŭ în deplină cunoscinţă a hotarelorŭ topografice şi politice ale colonisărei. „Daily Telegraph“, „Daily News“ şi „Times“ aprobă pactulŭ, numaî „Daily Chronicle“ nu e îndestulitŭ cu cedarea Helgolandei, care dice, că e o umilire ruşinătóre.

Dealtmintrelea locuitorilorŭ Helgolandei li-se lasă în liberă voiă a opta pentru cetăţenia unuia din statele contractante.

Milan va rĕmâné în Belgradŭ.

O telegramă din Belgradŭ anunţă, că ex-regele Milan este hotărîtŭ sĕ rĕmână statornicŭ în Belgradŭ. Cercurile guvernamentale, unde stăruirea exregelui Milan în Belgradŭ e privită cu multă antipatiă, vréu sĕ se provóce la împrejurarea, că învoirea dintre Milan şi regenţă îlŭ obligă pe ex-regele sĕ locuéscă afară de patriă şi numai din timpŭ în timpŭ póte merge în Belgradŭ. Faţă cu acestea Milan se provócă la aceea, că elŭ numai aşa a consimţitŭ cu acestŭ pactŭ, décă şi regina Natalia va petrece în strĕinătate. După cum se asigură, Milan s'a hotărîtŭ a rĕmâné în Belgradŭ numai din pricină, că elŭ n'are nicî o încredere în actualulŭ guvernŭ faţă cu fiiulŭ sĕu şi cu dinastia.

Convorbirea lui Simicî şi impresia ce a făcut'o în Serbia.

Diarului „Wiener Allgemeine Ztg“. i-se scrie din Belgradŭ: „Atitudinea representantului Serbiei din Viena cu ocasia ultimei sale petrecerî în Budapesta a produs mare turburare în Serbia. A făcutŭ sânge rĕu mai alesŭ faptulŭ, că cu tóte declaraţiile ce le-a făcutŭ Kalnoky în delegaţiunî şi cu totŭ ordinulŭ ministrului unguresců de agricultură, Simicî a fostŭ aşa de prevenitorŭ faţă cu diariştii maghiarî. Declaraţiile lui Simicî au vătĕmatŭ adâncŭ şi pe ex-regele Milan. In urma acésta *guverrulŭ sêrbescŭ pretinde cu energiă* ca Simicî sĕ-şî desaprobe vederile sale faţă cu politica comercială sêrbéscă, de altă parte ex-regele Milan va pretinde şi elŭ o eclatantă satisfacţiă pentru vătămarea, ce i-s'a făcutŭ. In urma acésta Simicî se află în mare încurcătură, ér regentulŭ *Risticî* face totŭ posibilulŭ, ca sĕ-i sgudue lui Simicî posiţia. Risticî a recomandatŭ lui Simicî ca sĕ desmintă scirile rĕspândite asupra convorbirei sale orî în „Srbska Nezavisnost“ orî în semioficiosulŭ „Odjek“.

„Narodnie Dnevnik“ şi comunică deja o scrisóre a lui Simicî datată din Viena, în care se dice, că în „Budapester Correspondenz“ şi în „Egyetértés“ s'au publicatŭ din convorbirea lui lucrurî, carî séu nu le-a disŭ, séu décă le-a disŭ nu în forma în care i-s'au pusŭ în gură. „Egyetértés“ însĕ susţine, că tóte cele ce le-a publicatŭ colaboratorulŭ sĕu sunt adevĕrate.

SCIRILE DILEI.

Colonisarea Ciangăilorŭ. Foile unguresci anunţă, că pregătirile pentru colonisarea Ciangăilorŭ în Transilvania sunt aprópe terminate. Vorŭ fi colonisaţî pe bunurile statului: în Deva 105 şi în Hunedóra 79 familii. Fiă-care familiă primesce 12 jugĕre pământŭ à 100 fl., care va avé sĕ-i plătéscă pe rate în 20 de anî şi pământŭ pentru curte şi casă. Lemnele şi ferulŭ îlŭ primescŭ gratuitŭ dela erariu. Unŭ oficiantŭ de pe bunulŭ erarialŭ va fi trimisŭ sĕ înduplece pe Ciangăi a părăsi Bucovina.

Se vorŭ întórce éră acolo de unde vinŭ, dér rĕu, nu cum au venitŭ.

***

Direcţiunea poştală şi telegrafică în Cluşiu. „Kolozsvár“ ne spune, că la 17 Iuniu n. oraşulŭ Cluşiu a trimisŭ ministrului de comerciu şi comunicaţiă Baross memorandulŭ, prin care se cere strămutarea direcţiunei poştale şi telegrafice din Sibiiu la Cluşiu. In adresă adunarea generală orăşenéscă comunică hotărîrile adunărei, în urma cărora oraşulŭ se îndatoresce a construi edificiulŭ conformŭ planului ministerialŭ şi se obligă a reîntórce spesele de 5,000 fl. necesare pentru strămutarea direcţiunei poştale şi telegrafice, décă ministrulŭ va închiria edificiulŭ pentru scopurile amintite pe 30 de anî şi décă va strămuta direcţiunea poştei şi telegrafului din Sibiiu la Cluşiu.

***

Fondulŭ gimnasiului din Bradŭ păgubitŭ prin focŭ. La 5 Iuniu v. s'au aprins prin negrijea unei fetiţe de 10 anî casele de birtŭ ale fondului gimnasialŭ rom. din Bradŭ, aflătóre în comuna Mihălenî. Foculŭ a mistuitŭ întregŭ edificiulŭ. Dauna fondului e aprópe la 2000 fl. v. a. Casele erau asigurate, dér pe o sumă minimală la „Transilvania“. Arendatorului i-a arsŭ cucuruzŭ, grâu pe podŭ, şi tóte mobilele în case. Nimicŭ nu avea asiguratŭ.

***

Câte diare politice se trimitŭ cu posta în Ungaria şi Transilvania? „Nemzetgazdagsági Szemle“ dă o statistică despre numĕrulŭ diarelorŭ, carî s'au trimisŭ în anulŭ trecutŭ cu poşta. Din statistica acésta apare, că maioritatea diarelorŭ o forméză cele ce se tipărescŭ în limba unguréscă. Aşa dintre 95 de diare politice 48 suntŭ maghiare, 28 germane, 5 românescî şi sêrbescî, 4 croate, 2 francese, ér italiane şi slovace câte unulŭ.

***

Cutremurŭ de pământŭ. Se scrie din Timişóra, că scirî sosite din comunele Saag, Ujpécs, precum şi din părţile nordice ale comitatului Timişŭ şi din părţile sudice ale comitatului Torontalŭ, spunŭ, că în Dumineca trecută s'a simţitŭ pe acolo unŭ cutremurŭ de pământŭ.

***

Comună pustiită prin focŭ. Din Salonta-mare (comit. Abauj) i-se scrie lui „Nemzet“, că la 16 Iunie n. în comuna Felsö-Mislya pe la órele $3^1/_4$ d. a. a isbucnitŭ unŭ incendiu grozavŭ, care ajutatŭ de o mare furtună a mistuitŭ în flacărî ca la 190 case cu tóte edificiile laterale. Foculŭ s'a aprinsŭ dintr'o schinteă dela maşina unui trenŭ, ce trece pe lângă comună. Biserica a arsŭ până în temeliile ei şi clopotile din turnŭ s'au topitŭ. Comuna are acum înfăţişarea Sodomei şi Gomorei. Mulţî dintre locuitorî şi-au pierdutŭ copiiî şi pe alţî membri ai casei, carî de spaimă au fugitŭ în alte părţî.

Programulŭ poporului săsescŭ.

Cuprinsulŭ programului, ce l'a primitŭ congresulŭ săsescŭ şi care prescrie sfera de activitate a poporului săsescŭ pe diferitele terene, este următorulŭ:

Insufleţiţî de imboldulŭ d'a susţiné pe poporulŭ săsescŭ ardelénŭ pentru destinaţiunea sa culturală şi în împrejurările schimbate ale timpului, ca pe unŭ membru destoinicŭ de desvoltare şi de prestaţiune alŭ statului ungarŭ de a cărui esistenţă e strînsŭ legată sórtea sa, bărbaţii de încredere ai poporului săsescŭ, adunaţî în Sibiiu la 17 Iunie 1890, schimbândŭ în parte programulŭ naţionalŭ săsescŭ stabilitŭ în Mediaşŭ la 5 Iunie 1872 şi programulŭ electoralŭ dietalŭ stabilitŭ în Braşovŭ la 8 şi 9 Iunie de către comitetulŭ centralŭ, au stabilitŭ următórele puncte comune de directivă esclusivŭ valabile pentru atitudinea lui în vieţa publică, până la schimbarea lorŭ printr'unŭ conclusŭ alŭ congresului săsescŭ luatŭ în înţelegere cu comitetulŭ centralŭ.

1. Mai pre susŭ de orî-ce discuţiune şi scutitŭ cu totulŭ de ea trebue sĕ stea principiulŭ neclintitŭ alŭ indivisibilităţii monarchiei austro-ungare stăpânite de serenissima dinastiă habsburgo-lotaringică, precum şi indivisibilitatea ţĕrilorŭ corónei ungare; totŭ aşa principiulŭ representărei şi apĕrărei comune a acestei monarchii în afară, precum înăuntru principiulŭ guvernărei constituţionale a tuturorŭ părţilorŭ ei.

Esistenţa asigurată a monarchiei şi a părţilorŭ ei nu permitŭ nicî o slăbire a pactului de dreptŭ publicŭ stabilitŭ în anulŭ 1867, între amêndouĕ statele monarchiei. Tóte nisuinţele, care ţintescŭ o astfelŭ de slăbire orî care arŭ puté-o aduce, trebuescŭ respinse şi combătute.

2. Totŭ ce e necesarŭ pentru a forma din statulŭ ungarŭ totŭ mai multŭ unŭ statŭ de dreptŭ, trebue sĕ i-se concédă cu tótă bunăvoinţa. Adevĕratele condiţiunî ale esistenţii sale, ale unei legislaţiunî bune, ale unui guvernŭ onestŭ şi tare, ale unei justiţii drepte şi ale unei administraţiunî bune nu i-se potŭ refusa nicî-odată.

Ideia de statŭ în sine îndreptăţită, precum şi unitatea şi esistenţa necesară a statului, nu e cu tóte astea ertatŭ a servi nicî-odată ca pretextŭ pentru eventuale amestecurî, prin care se potŭ periclita orî vătĕma têrêmurî îndreptăţite ale vieţii poporului săsescŭ.

Nu e ertatŭ nicî a se sugruma prin centralisare şi prin amestec peste mĕsură alŭ puterii esecutive participarea internă a cetăţenilorŭ statului la administrarea autonomă, care susţine statulŭ şi promovézâ cultura, nicî în comună, nicî în municipiu, nicî în biserică şi nicî în şcólă.

In scopulŭ unei conlucrărî câtŭ se póte de mănósă la problemele statului e de nisuitŭ ca tinerii saşî sĕ se consacre în numĕrŭ câtŭ se póte mai mare serviciului statului în tóte ramurile sale.

Amestecurî ilegale ale purtătorilorŭ puterii esecutive şi ale organelorŭ lorŭ, deopotrivă jignitóre respectului statului şi păcii cetăţenilorŭ — precum s'au ivitŭ în interiorulŭ fundului regiu — trebuescŭ combătute cu tóte mijlócele permise de lege, şi e a se căuta vindecarea dreptelorŭ gravamine în acéstă privinţă. Ba e a se lucra şi într'acolo, ca sĕ fiă înlăturate urmările rătĕcirei vrednice de plânsŭ, care a făcutŭ ca legislaţiunea sĕ detragă drepturile urbariale ale naţiunei săsescî, spre paguba ei, faţă cu domeniile Sĕliştei şi Tălmaciului, dela o judecare egală cu celelalte drepturî urbariale, ce se baséză pe acelaşŭ temeiu de dreptŭ.

3. Statulŭ ca atare n'are confesiune şi de aceea nicî probleme positive pe têrêmulŭ credinţei religióse, dér are îndatorirea nu numai a respecta însăşî viéţa internă religiósă a cetăţenilorŭ sĕi şi têrêmulŭ de dreptŭ alŭ asociaţiunilorŭ religionare recunoscute de elŭ, ci a îngriji şi de respectarea reciprocă a dreptului asociaţiunilorŭ religionare între sine.

Legile religionare ardelene, care garantézâ deplina egalitate de dreptŭ şi autonomia singuraticelorŭ bisericî, legî garantate din nou de legislaţiunea din anulŭ 1868, suntŭ a se considera ca legî fundamentale neatacabile ale statului.

4. Limba statului ca atare îşî are îndreptăţirea sa.

Dér dispositiunile art. de lege 44 din a. 1868 asupra egalei îndreptăţirî a naţionalităţilorŭ şi legile făcute mai târdiu, întru câtŭ ele nu mărescŭ preponderanţa dată limbei statului prin art. de lege de mai susŭ — cuprindŭ mĕsura cea mai mică de libertate şi îndreptăţire, ce li-se cuvinŭ naţionalităţilorŭ nemaghiare ale acestei ţĕrî.

5. Poporulŭ săsescŭ va saluta cu recunoscinţă orî-ce activitate şi ajutorŭ alŭ legislaţiunei şi guvernului, îndreptate spre bunăstarea tuturorŭ cetăţenilorŭ patriei ungare, mai alesŭ care vorŭ promova progresulŭ economicŭ şi desvoltarea spirituală şi morală.

Tot-odată însĕ poporulŭ săsescŭ se simte, în interesulŭ susţinerei sale, pĕtrunsŭ de datorinţa, a lucra din propria sa putere pe calea presei, în reuniunî, în corporaţiunî comunale, municipale, bisericescî şi altele la îmbunĕtăţirea sorţii sale, a combate obiceiurile stricăcióse progresului sĕu, a promova bunăstarea sa prin ridicarea producţiunei şi prin cruţare înţeléptă, şi a înlocui întocmirile ce nu se mai potŭ susţiné pe têrêmulŭ vieţii economice şi culturale prin modurî mai corĕspundĕtóre de întreprindere şi prin forme de organisaţiune mai potrivite.

Mai alesŭ e de realisatŭ:

în comunele rurale comassarea, ridicarea culturei vitelorŭ, întroducerea uneltelorŭ economice mai bune şi a maşinelorŭ probate, cercetarea scólelorŭ agronomice şi a fermelorŭ, întemeiarea de asociaţiunî rurale de câştigŭ şi economice, precum şi o administraţiune regulată comunală;

în oraşe perfecţionarea instrucţiunei specialistice a industriaşilorŭ, fără jignirea promovărei factice a industriei micî; întroducerea industrielorŭ marî prin întemeiarea de fabricî, formarea de asociaţiunî productive séu desvoltarea întreprinderilorŭ singuratice, ca sĕ deviă întreprinderî marî, uşurarea comunicaţiunei prin îmbunĕtăţirea mijlócelorŭ de comunicaţiune şi instituţiunî comerciale, precum şi administraţiune comunală, care sĕ stea la înălţimea cetăţilorŭ moderne;

pentru oraşe şi provinciă formarea unui personalŭ administrativŭ capabilŭ, care sĕ facă folositóre pentru noi şi instituţiunî probate de-ale ţĕrilorŭ mai progresate;

în biserică şi în şcólă susţinerea, desvoltarea şi estinderea întregului învĕţământŭ poporalŭ, mediu şi specialistŭ, evitându-se îmbucătăţirea nefolositóre a puterilorŭ.

6. Deputaţilorŭ dietalî ai cercurilorŭ electorale săsescî le stă liberŭ, în înţelegere cu alegĕtorii lorŭ, a rĕmâné înafară de partidele dietei orî a se alătura la una şi aceéşî partidă orî şi la partide diferite, întru câtŭ acestea stau pe basa pactului de dreptŭ publicŭ din anulŭ 1867 (punctŭ 1 alŭ acestui programŭ.)

7. Deputaţii cercurilorŭ electorale săsescî, alegĕtorii dietalî, carî stau pe têrêmulŭ programului de faţă, şi comitetele cercuale alese de ei, precum peste totŭ toţî aceia, carî au chiămarea a dobêndi ţelurile desemnate mai susŭ orî carî resultă din desvoltarea acestui programŭ, în viéţa privată ca şi publică, cu deosebire în reuniunî, în representanţele bisericescî, comunale şi municipale, precum şi în universitatea săséscă, vorŭ considera ca o datorinţă a lorŭ, a nisui sĕ ajungă aceste ţelurî şi sĕ le promoveze.

8. Pentru promovarea problemelorŭ acestui programŭ, congresulŭ Saşilorŭ alege unŭ comitetŭ centralŭ cu reşedinţa în Sibiiu.

Acestŭ comitetŭ constă din nouă membri şi anume dintr'unŭ preşedinte, unŭ vicepreşedinte şi şépte asistenţĭ, dintre carĭ unulŭ e totodată şi secretarŭ, şi se alege de congresŭ pe durata de cincĭ anĭ. *Câte doi* membri şi anume preşedintele orĭ vicepreşedintele *şi* unŭ unŭ asistentŭ trebue sĕ aparţină cercurilorŭ electorale dietale din Sibiiu şi Braşovŭ, mai departe *câte unŭ* membru cercurilorŭ electorale dietale din Sighişóra, Mediaşŭ, Bistriţa, Sebeşŭ şi Orăştia.

Décă în decursulŭ duratei mandatului devine unŭ locŭ vacantŭ, atuncĭ comitetulŭ acelui cercŭ, căruia i-a aparţinutŭ respectivulŭ ca alegĕtorŭ dietalŭ, are sĕ ocupe loculŭ pentru restulŭ duratei mandatului.

Pentru îndatoririle desemnate în cele următóre sub *c*, *d*, *e* şi *g* comitetulŭ centralŭ are sĕ se întăréscă prin câte doi deputaţĭ, carĭ au sĕ fiă destinaţĭ de comitetele cercuale. Alegĕtorii dietalĭ saşĭ ai mai multorŭ cercurĭ electorale potŭ sĕ alégă şi numai *unŭ unicŭ* comitetŭ cercualŭ. In casulŭ acesta comitetulŭ cercualŭ trimite în comitetulŭ centralŭ de două orĭ atâţia deputaţĭ câte cercurĭ electorale dietale cuprinde elŭ.

Indatoririle comitetului centralŭ au a se mărgini la următórele:

a) Sĕ 'ngrijéscă de alegerea comitetelorŭ cercuale de către alegĕtorii dietalĭ, carĭ stau pe tĕrêmulŭ acestui programŭ, respective de către alegĕtorii universităţii ai cercurilorŭ electorale săsescĭ;

b) Sĕ dea sfaturĭ, când i-se cerŭ de vre-unŭ comitetŭ desemnatŭ sub *a)*.

c) Sĕ 'şĭ dea părerea asupra modificării programului, ce s'ar propune, pentru congresulŭ Saşilorŭ;

d) Sĕ facă propunerĭ de sine stătătóre la congresulŭ săsescŭ şi la comitetele cercuale;

e) De regulă sĕ convóce congresulŭ săsescŭ din cincĭ în cincĭ anĭ, alternândŭ în diferite locurĭ, şi sĕ convóce congresŭ estraordinarŭ, îndată ce se cere acésta de majoritatea membrilorŭ comitetului centralŭ orĭ de celŭ puţinŭ trei comitete cercuale *(a)*, făcêndu-se totdéuna cunoscută ordinea ḑilei;

f) Sĕ îndeplinéscă concluseie speciale ale congresului, luate în cadrulŭ programului;

g) Sĕ 'şĭ stabiléscă regulamentulŭ sĕu.

Harta vamală a României.

Cetimŭ în „Timpulŭ":

O lucrare importantă şi necesitate fórte de multŭ simţită s'a terminatŭ acum câteva ḑile.

E vorba de harta vamală a României, lucrare fórte grea de efectuatŭ, şi care cu atâtŭ mai multŭ face meritulŭ iniţiatorului ei, D. Gr. Olănescu, pe care îlŭ felicitămŭ pentru munca şi stăruinţa ce a pusŭ în acéstă lucrare, câtŭ şi pentru faptulŭ, că a îndestratŭ serviciulŭ nostru vamalŭ cu o lucrare de prima trebuinţă pentru agenţii vamalĭ, chemaţĭ a aplica legea vămilorŭ şi a priveghia mişcările pe fruntariile nóstre cu statele vecine.

D. Gr. Olănescu, înainte de a părăsi directoratulŭ vămilorŭ nóstre, a ţinutŭ sĕ lase în urma sa o lucrare, care sĕ-i constitue unŭ dreptŭ la recunoscinţa ţĕrei.

D. Gr. Olănescu e numitŭ acum definitivŭ secretarŭ generalŭ alŭ ministerului de finanţe.

Etă în ce consistă acéstă meritoriă lucrare:

Harta vamală a României arată numĕrulŭ circumscripţiunilorŭ vamale, carĭ suntŭ 6; arată biurourile vamale centrale; cele vamale sucursale. Cele dintêiu sunt însemnate pe hartă cu colóre roşie, ér cele de-alŭ doilea cu colóre verde închisŭ. Pe hartă suntŭ indicate la ce anume biurourĭ vamale suntŭ staţiunĭ telegrafice, staţiunĭ de căi ferate, pichete pentru paza graniţelorŭ, vămile statelorŭ învecinate cu România, şi mai în apropiere de România, precum şi distanţa în metri dintre pichetele dela graniţă şi raionulŭ de supraveghiere a fiă-cărui biurou vamalŭ.

Cu acéstă lucrare s'a ocupatŭ d. Olănescu de optŭ anĭ de ḑile şi aḑĭ harta vamală a României e deja distribuită tuturorŭ amploiaţilorŭ şi garzilorŭ din personalulŭ vamalŭ românescŭ.

Nu mai insistămŭ asupra trebuinţei acestei lucrărĭ. Ea era eminamente trebuinciósă şi de multŭ cerută, spre a aduce îmbunĕtăţirĭ şi folóse reale în serviciulŭ vămilorŭ nóstre.

Suntemŭ rugaţĭ sĕ publicămŭ următórea declaraţiune:

Beregsĕu, 2 Iunie 1890.

Multŭ St. D-le Redactorŭ! Adêncŭ mâhniţĭ şi indignaţĭ în inimele nóstre de modulŭ, în carele amŭ vĕḑutŭ, că „Tribuna" din Sibiiu respândesce neadevĕrurĭ şi calumnii asupra P. S. S. părintelui Episcopŭ Ioanŭ Meţianŭ, din incidentulŭ visitaţiunei canonice, întreprinse de I. P. S. S. în părţile nóstre, ale Timişórei, în sĕrbătorile Rosalielorŭ din anulŭ curentŭ, şi anume în faţa calumniei respândite prin „Tribuna",*) că P. S. S. nĭ-ar fi ḑisŭ nouĕ, credincioşilorŭ sĕi, din aceste părţĭ că: *„suntemŭ rĕi patrioţĭ"*, că *„nu suntemŭ credincioşĭ patriei ungurescĭ"* — Te rugămŭ în interesulŭ celui mai purŭ şi sântŭ adevĕrŭ, ca sĕ binevoiescĭ a publica în multŭ preţuitulŭ D-vóstrĕ ḑiarŭ următórea

Dechiaraţiune.

Noi subscrişii preoţĭ, învĕţătorĭ şi credincioşĭ fruntaşĭ ai poporului din comunele visitate de Prea Sânţia Sa părintele Episcopŭ *Ioanŭ Maţianŭ*, mulţămimŭ lui Dumneḑeu din adênculŭ inimei nóstre, că P. S. S. în urma activităţii şi trecutului archipăstorescŭ de anĭ cincĭsprĕ-ḑece, nu are trebuinţă de nicĭ unŭ felŭ de mărturiă, nu are lipsă de laude, mărirĭ şi ateste publice, deórece trecutulŭ celŭ frumosŭ alŭ P. S. Sale şi măreţele fapte, sĕvîrşite de P. S. Sa întru ridicarea sântei nóstre bisericĭ, prosperarea şi înaintarea culturei nóstre poporale, respective a iubitei nóstre naţiunĭ suntŭ fapte carĭ vorbescŭ astăḑĭ, şi vorŭ vorbi cu tótă puterea şi elocinţa până atuncĭ, până când va trăi poporulŭ românŭ: — dechiarămŭ prin acésta cu tótă liniştea consciinţei şi a sufletului nostru de neadevĕrŭ şi calumniă cele rĕspândite de „Tribuna" şi aruncate cu rea intenţiune fiă de către raportorĭ falşĭ, fiă de către — calumniatorii de meseriă asupra meritosului capŭ alŭ diecesei nóstre, respective asupra archipăstorului nostru, şi anume: că Prea Sânţia Sa ni-ar fi ḑisŭ *„suntemŭ rĕi patrioţĭ"* şi că: *„nu suntemŭ fii credincioşĭ ai patriei ungurescĭ"*; şi în acelaşĭ timpŭ constatămŭ, că Pré Sânţia Sa, precum totdéuna, aşa şi la acéstă ocasiune, ne-a învĕţatŭ prin frumósele şi lăudatele sale predicĭ sĕu cuvêntărĭ pastorale — ceea ce învéţă pe preoţii, învĕţătorii şi credincioşii sĕi unŭ archiereu la loculŭ sĕu, unŭ archiereu, carele prin învĕţăturile şi faptele sale măreţe şi-a câştigatŭ pentru totdéuna stima, veneraţiunea şi iubirea clerului şi poporului sĕu.

Primiţĭ, Domnule Redactorŭ, încrederea sincerei şi deosebitei nóstre consideraţiunĭ.

Georgiu Bugariu, parochŭ gr. or. românŭ în Beregsĕu; *Ioanŭ Savu*, preotŭ în Bobda; *Ioanŭ Balta*, parochŭ; *Emericŭ Andreescu*, proprietarŭ de realităţĭ şi directorulŭ instit. de creditŭ „Beregsana"; *Aureliu Popescu*, notarŭ comunalŭ; *Ioanŭ Spătarŭ*, proprietarŭ şi casarŭ comunalŭ; *Constantinŭ Clecanŭ*, învĕţătorŭ; *Ioanŭ Paianŭ*, economŭ; *Lazarŭ Toporŭ*, învĕţătorŭ în Bobda; *Corneliu Popoviciu*; *Theodorŭ Jurma*, parochŭ în St.-Mihaiulŭ românŭ; *Petru Drăganŭ*, învĕţătorŭ, St.-Mihaiulŭ rom.; *Nicolae Baiu*, economŭ; *Simionŭ Jurma*, economŭ; *Georgiu Cocoteanŭ*, not. comunalŭ; *Alecsandru Constantinŭ*, comerciantŭ.

*) „Tribuna" declară în nr. 127, că s'a folositŭ de prima ocasiune, ce i-s'a datŭ pentru a desminţi scirea biroului de corespondenţă ungurescŭ, dela care a isvorîtŭ scirea falsă despre vorbirile Episcopului. *Red.*

Regularea averilorŭ năsĕudene.

Protocolŭ

(Urmare).

VIII. Prin pactulŭ din 12 Martie 1872 § II punctŭ a) s'au cedatŭ fondului scolasticŭ centralŭ alŭ districtului Năsĕudŭ tóte acele edificii, intravilane şi sesiunĭ deşerte grăniţerescĭ, dimpreună cu tóte apertinenţele lorŭ din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului, carĭ după § 1 punctulŭ a) a amintitului pactŭ s'au fost adjudecatŭ prin comisiune regulatóre de posesiune erariului reg., însĕ sub condiţiunea, ca tóte acelea edificii intravilane şi grădinĭ, carĭ în acelŭ timpŭ s'au folositŭ pentru scopurĭ de statŭ, sĕ rĕmână şi mai departe în gratuită folosinţă a statului, precum şi décă dintre celelalte edificii şi intravilane ar fi vre-unulŭ de lipsă pentru scopurĭ de statŭ şi administrative pe acelea sĕ fiă fondulŭ şcolasticŭ datorŭ a'lŭ ceda gratuitŭ.

Acéstă disposiţiune a amintitului pactŭ însĕ prin învoirea de faţă se modifică într'acolo, că fondulŭ scolasticŭ centralŭ cedéză gratis casa înfierată în cartea funduară pentru comuna Năsĕudŭ partea I. în prot. Nr. 2 sub Nr. c. 6 Nr. top. 14/1, 14/2 şi 15, în care casă se află de presentŭ judecătoria cerc. reg., în singura şi esclusiva proprietate a erariului regescŭ, şi se învoiesce totodată, ca dreptulŭ de proprietate la aceea sĕ se intabuleze pe erariulŭ regiu fără de a mai fi dênsulŭ întrebatŭ, — ér din contră erariulŭ abḑice de dreptulŭ de a mai puté pretinde pe basa pactului amintitŭ pentru scopurĭ de statŭ şi administrative vr'unulŭ dintre celelalte edificii şi intravilane.

In legătură cu acésta se statoresce tot-odată, ca începêndŭ dela 1 Ianuarie 1890 darea şi celelalte greutăţĭ publice după casa descrisă mai susŭ şi cedată în proprietatea erariului regiu sĕ le supórte numai erariulŭ regiu singurŭ, din contră darea şi greutăţile publice obvenitóre după celelalte edificii, intravilane şi grădinĭ, carĭ au trecutŭ în nemărginita proprietate a fondului scolasticŭ alŭ districtului Năsĕudŭ, e datorŭ a le suporta amintitulŭ fondŭ scolasticŭ.

IX. Suma încă restantă din preţulŭ de rĕscumpĕrare de 100,000 fl. amintitŭ în §§ II şi V ai pactului din 12 Martie 1872 e datorŭ fondulŭ scolasticŭ centralŭ alŭ districtului Năsĕudŭ a o solvi şi mai departe în ratele statorite în acelŭ pactŭ.

X. După împăciuirea de faţă — luândŭ afară timbrele ce va avé sĕ le solvéscă familia Br. Kemény ca timbre de chitanţă după sumele ce le va primi, — apoi luândŭ afară competinţa, ce se va demĕsura după acéstă împăciuire pe basa scalei Nr. II — pe care însĕ asemenea o va anticipa erariulŭ, în greutatea comunelorŭ nu se vorŭ pretinde dela comune nicĭ unŭ felŭ de competinţă.

XI. Procesulŭ intentatŭ înaintea tribunalului regiu din Bistriţa cu incusa Nr. 1333 ex 1887 de fondulŭ de stipendiă a districtului Năsĕudŭ contra erariului regiu pto. 14,804 fl. arendă restantă, apoi procesulŭ intentatŭ totŭ înaintea tribunalului regiu din Bistriţa cu incase de provocare Nr. 4173/1887 de fondulŭ scolasticŭ centrale alŭ districtului Năsĕudŭ contra erariului montanŭ pentru dreptulŭ de patronatŭ, se sistéză prin acésta pentru totdéuna, ér spesele se compenséză unele pentru altele.

(Va urma.)

Mulţămită publică.

Cluşiu, 17 Iunie 1890.

După terminarea dărei de sémă referitóre la venitulŭ concertului arangiatŭ în favorulŭ tinerilorŭ universitarĭ lipsiţĭ de mijlóce, a mai sositŭ din Iaşĭ dela d-na colectantă Nina Monasterianŭ nǎsc. cav. de Botta cu lista Nr. 73 suma de 100 francĭ sĕu 46 fl. 55 cr. colectaţĭ dela următorii d-nĭ şi d-ne:

Nina Monasterianŭ 10 fr., Archiereu Dositei 10 francĭ, Archimand. Konon, profesorŭ 15 fr., Dea Sontzo profesóră 5 fr., Archim. Doroftei, vicarulŭ st. Metr. 10 fr., M. Elisabeta Costachi Boldur 10 fr. Mironŭ Pompiliu 10 fr., Simeonŭ Crainicŭ 5 fr., P. Novleanŭ, prof. 10 fr. Anastasia Sionŭ 5 fr. Nathalia D. Botezŭ 5 fr., Ruxanda Greceanŭ 5 fr.

Tinerimea română univ. din Cluşiu pentru acestŭ actŭ nobilŭ şi măreţŭ esprimă respectuósă mulţămită tuturorŭ d-lorŭ contribuenţĭ şi în specie d-nei colectante, care nu a pregetatŭ a osteni pentru scopulŭ folositorŭ ce-lŭ urmăresce tinerimea română universitară din Cluşiu.

Pentru comisiunea supraveghiătóre:
Iuliu Karsai.

DIVERSE.

Stanley ca domnitorŭ. Din Londra se scrie, că la finea lui Octomvre Stanley va merge în Statele-unite, unde în preţulŭ unui onorarŭ de 15,000 funţĭ sterlingĭ s'a angajatŭ a ţiné 50 de conferinţe despre Africa, dér şi-a reservatŭ dreptulŭ de a puté întrerupe seria conferinţelorŭ sale în casulŭ când ar merge sĕ ocupe tronulŭ de domnitorŭ în statulŭ Congo, pe care 'i la oferitŭ regele Belgilorŭ.

Colera. Scirĭ sosite din Spania spunŭ, că acolo s'au ivitŭ mai multe casurĭ de colerǎ; despre acésta nu se mai îndoesce nimenĭ şi întrebarea e numai, că óre e vorba de-o adevĕrată colerǎ asiatică sĕu numai de-o bólă epidemică. Guvernulŭ spaniolŭ a luatŭ mĕsurile de lipsă pentru împedecarea bólei punêndŭ sub carantină ţinuturile, în carĭ s'au ivitŭ casurĭ de colerǎ. Din Madridŭ se telegrafiază, că în senatŭ ministrulŭ de interne a declaratŭ, că până acum nu s'a constatatŭ pe deplinŭ, că colera este asiatică orĭ ba? Casurĭ mai nouĕ de colerǎ s'au ivitŭ în *Pueblah*, ér ḑiarele din Viena spunŭ, că după telegrame sosite din Madridŭ în provincia Valencia e mare temerea şi agitaţiunea pentru casurile de colerǎ ce s'au ivitŭ în satulŭ Rugat. Celŭ dintêiu casŭ de colerǎ s'a ivitŭ în 13 Maiu, ér dela 5 Iuniu începêndŭ casurile de colerǎ suntŭ mai dese şi mai tóte se sfĕrşescŭ cu mórte. Tocmai acum colera se lăţesce în mĕsură îngrijitóre. Dela 15 Iuniu până la 17 s'au bolnăvitŭ 120 de persóne, dintre carĭ 52 au muritŭ. Trei părţĭ din poporaţiune au părăsitŭ satulŭ. Din *Montichelvo* i-se scrie lui „Temps", că dintre 850 persóne, 12 au fostŭ atinse într'o ḑi de colerǎ. Din Parisŭ se telegrafiază, că în Spania lumea e pusă pe gândurĭ, ér lui „Temps" i-se scrie din Madridŭ, că *colera e asiatică*, şi din Sân-Sebastian se telegrafiéză, că scirile sosite din Valencia spunŭ, că celŭ puţinŭ *30 de comune* suntŭ infectate de colerǎ.

Cum este visulŭ orbilorŭ? Orbii, carĭ nicĭ-odată nu vĕdŭ nimicŭ din cele ce se întêmplă în lume, nu potŭ sĕ viseze asemenea nouĕ. Lorŭ nu li-se póte arăta în visŭ chipulŭ unorŭ obiecte vĕḑute şi de aceea visulŭ lorŭ trebue sĕ fiă cu totulŭ deosebitŭ de alŭ celorlalţĭ ómenĭ. Unŭ medicŭ cu numele Jastrow, care trăesce între orbĭ, ḑice, că orbii nu viséză, că dóră arŭ vedé unŭ lucru orĭ altulŭ, ci viséză numai că audŭ, d. es. viséză că audŭ unŭ sgomotŭ, o musică, unŭ cântecŭ, o vorbire etc. De altmintrelea orbii viséză multŭ mai puţinŭ decâtŭ cei cu vedere.

Bursa şi capetele de ţigărĭ. — In oraşele marĭ suntŭ ómenĭ sĕracĭ, carĭ se ocupă cu adunarea mucurilorŭ de ţigărĭ pe la burse. Unŭ astfelŭ de omŭ, care s'a obicĭnuitŭ a aduna mucurile de ţigară în edificiulŭ bursei din Parisŭ ḑice, că elŭ este în stare a judeca disposiţia ce domnesce la bursă numai din mucurile de ţigărĭ. Décă bursa e în stare de agitaţiunĭ, atuncĭ şi lui îi merge bine, căcĭ până se ducŭ şi se aducŭ scirile la bursă, umblă multă lume, ómenii suntŭ agitaţĭ, neastêmpĕraţĭ şi fuméză multŭ. Ţigara însĕ sĕu că nu rĕsuflă bine, sĕu că nu tignesce respectivului şi o aruncă abia începută. Când disposiţia la bursă e liniştită, bursierii şi ómenii de afacerĭ dela bursă umblă comodŭ, suntŭ liniştiţĭ şi fuméză ţigările până se ardŭ la degete.

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 20 Iuniu st. n. 1890.

Bancnote romănesci	Cump.	9.27	Vênd.	9.29
Argintŭ românescŭ -	„	9.23	„	9.26
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.29	„	9.32
Lire turcescĭ - - -	„	10.57	„	10.62
Imperialĭ - - - -	„	9.55	„	9.60
Galbinĭ .	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	133.½	„	134.½
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 19 Iuniu st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	103.15
Renta de hârtiă 5%	99.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	116.80
dto argintŭ	96.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	113.50
Bonurĭ rurale ungare	89.10
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	138.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	127.50
Renta de hârtiă austriacă	88.50
Renta de argintŭ austriacă	89.05
Renta de aurŭ austriacă	109.20
Losurĭ din 1860	139.25
Acţiunile băncei austro-ungare	966.—
Acţiunile băncei de creditu ungar.	340.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	302.30
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.56
Napoleon-d'orĭ	9.31½
Mărcĭ 100 imp. germane	57 57½
Londra 10 Livres sterlinge	117.10

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11 07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezŏ-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbĕu			7.11	6.28
Nădĕşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	9.30		11.35	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de pers.	Trenŭ acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.44	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Haşfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.59
Copşa mică	6.45	10.32		3.13
	6 48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7.58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8.45	2.46	2.39	6.08
Ghirişŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezŏ-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5.11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovaţŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulişŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6.52
Conop		5.38	7.17
Bĕrzava		5.53	7.33
Soborşinŭ		6.16	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasada		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotŭ		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulu de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.06
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bĕrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulişu	Trenŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5.50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12.29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşŭ	9.35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşenĭ	12.—	4.02	8.15

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn.
Petroşenĭ	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Mureşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagŭ-Budateleců	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

	T. omn.
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budatelecŭ	4.50
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişóra	10.52	5.28

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.